

Verantwoording aanpassingen richtlijn Pleegzorg 2018

Proces

Het programma Richtlijnen Jeugdhulp & Jeugdbescherming heeft het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) de opdracht gegeven een dynamische herziening uit te voeren van de richtlijn Pleegzorg. De WAR-J heeft op 15 mei 2018 een weging gemaakt van de algemene actualisatiepunten en de specifieke feedback en aangegeven wat de onderwerpen moeten zijn voor de dynamische herziening. De herziening richt zich primair op de inhoud van de richtlijn en niet op de onderbouwing. Op basis van de aanpassingen zijn ook de werkkaarten herzien.

De dynamische herziening is uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (Stefanie Abrahamse i.s.m. Mariska de Baat).

Daarbij is samengewerkt met een zgn. flexibele schil, bestaande uit:

<i>Liesbeth Liesveld</i>	gedragswetenschapper (Horizon)
<i>Mia Hazebroek</i>	pleeg(groot)ouder
<i>Marjolein Vulling</i>	pleegzorgbegeleider (de Rading)
<i>Dr. Peter van den Bergh</i>	ontwikkelaar / onderzoeker

De flexibele schil is één keer bij elkaar geweest en heeft ook meegelezen met en feedback gegeven op de aanpassingen.

In december 2018 heeft de WAR-J ingestemd met de aanpassingen, waarna ze zijn doorgevoerd in de richtlijn. Het gaat om de volgende aanpassingen:

Feedback	Hoe aangepast?
Update literatuur	Vanuit de update van Nji-documenten: 'Wat Werkt' zijn nieuwe, relevante onderzoeken verwerkt in de richtlijn. Veelal bevestigden deze de resultaten/teksten uit de bestaande richtlijn. Over veel onderwerpen is nog geen consensus in onderzoek, nieuwe onderzoeken bevestigden dit of waren niet zwaarwegend om een andere conclusie te trekken. De lijst met toegevoegde literatuur is onderaan dit document te vinden.
Update interventies	Erkenningsniveau is toegevoegd. In afstemming met het programmateam zijn alleen interventies die opgenomen zijn/waren in de databank genoemd en interventies die potentie hebben (omdat ze onderzoek aan het doen zijn bijv.). Op basis van deze redenen wordt <i>Slapende honden? Wakker maken!</i> niet meer in de richtlijn genoemd, ondanks dat we weten dat hier in de praktijk veel mee wordt gewerkt.
Aandacht voor netwerkgericht werken binnen de pleegzorg	Om hier specifiek aandacht aan te besteden is hoofdstuk 5 aangevuld met een nieuwe paragraaf. De titel van het hoofdstuk is aangepast, zodat gedaan wordt aan het netwerk rondom het pleegkind. Op andere plekken is het netwerk ook geëxpliciteerd of is verwezen naar de nieuwe paragraaf 5.4 (bij: <i>beschermende factoren, de begeleiding van pleegouders, voorkomen van breakdown en ondersteunen van ouders</i>). Omdat er nog geen literatuur beschikbaar is over het benutten van het netwerk binnen pleegzorg (los van netwerkpleegzorg) is gebruik gemaakt van de kennis van praktijkexperts (waaronder ook een pleeggrootouder) en de publicaties van Trias en Windesheim over het netwerkgericht werken in de pleegzorg (<i>Samen Schouders eronder</i>).

Duidelijker aangeven van de rol van jeugdbescherming	De rollen zijn bewust niet voorgeschreven bij de ontwikkeling van de richtlijn pleegzorg. Er wordt uitgegaan van een gezamenlijke professionele verantwoordelijkheid. Wie wat precies doet, schrijven we bewust niet voor. In hoofdstuk 5 hebben we nieuwe subparagrafen toegevoegd om de rollen en taken iets expliciter beschrijven. Hiervoor is informatie gebruikt vanuit de methodiekhandleiding 'pleegzorg begeleiden is een vak'.
Aandacht voor 18+	Er is een paragraaf (2.4) opgenomen over het perspectief op zelfstandigheid waar ook het persoonlijk plan in terugkomt. Ook is op andere plekken de verlenging van pleegzorg tot 21 genoemd, en dat men hierbij alert moet zijn op veranderende financieringsstructuren en de methodologische implicaties die dit meebrengt.
Aandacht voor GGZ (specialistische hulp)	Op diverse plekken is toegevoegd dat specialisten kunnen worden betrokken vanuit de organisatie of vanuit GGZ. Ook de aandacht voor trauma versterkt de aandacht voor GGZ in de richtlijn.
Aandacht voor trauma	Het document <i>Trauma-georiënteerde hulp voor kinderen met complex trauma in gezinsvervangende woonsituaties.</i> (2015) is gebruikt om een aantal principes voor traumasensitief opvoeden te beschrijven (p. 33) en hieruit is ook een aanbeveling in dit hoofdstuk toegevoegd. Op diverse andere plekken is aangegeven dat er oog moet zijn voor signalen van trauma en het handelen hierbij (in samenwerking met specialisten, bijv. ggz).
Aandacht voor wijkteams	Het samenwerken met wijkteams is in alle hoofdstukken van de richtlijn verwerkt en expliciet benoemd op pagina 32. Er wordt op meerdere plekken aangegeven dat het lokale team betrokken kan worden. Bijv. bij het ondersteunen van pleegouders in de opvoeding.
Term jeugdbeschermer	Conform de nieuwe jeugdwet is de term (gezins)voogd aangepast naar jeugdbeschermer.
Aandacht voor multidisciplinaire besluitvorming	Het organiseren van een zorgteam draagt onder andere bij aan multidisciplinaire besluitvorming. In de teksten hierover is dit aangescherpt (hoofdstuk 5). Het blijft volgens de flexibele schil in de praktijk lastig om multidisciplinair te besluiten binnen een juridisch kader. De deelnemers geven aan dat het nodig is dat jeugdbeschermers meer op de hoogte zijn van de situatie van het kind. Ook dit is nu verwerkt in dit hoofdstuk.

Verder toegevoegd:

- Cijfers over pleegzorg gebruik in 2017 op basis van de factsheet van Pleegzorg Nederland
- De tabellen met ontwikkelingstaken in hoofdstuk 1 zijn vernieuwd op basis van Spanjaard & Slot, 2015.
- Verwijzingen naar Veldnorm Netwerkpleegzorg Jeugdbeschermers - Pleegzorgaanbieders en de Richtlijn Netwerkpleegzorg Gemeente- Pleegzorgaanbieders
- https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/201601_landelijke_handreiking_samenwerkingsafspraken_jeugdbescherming-pleegzorgaanbieder_versie_2.0.pdf
- Familiegroepsplan herhaald

Toegevoegde literatuur in de richtlijn

Bath, H. (2008). The three pillars of trauma-informed care. *Reclaiming Children and Youth*, 17(3), 17-21.

Breg, A., M. de Baat, M. de Lange, G. Albrecht & W. Daamen (2017). *Pleegzorg begeleiden is een vak! De landelijke methodiekhandleiding voor professionals werkzaam binnen de pleegzorg*. PI Research en Nederlands Jeugdinstituut.

Bullen, T., Taplin, S., McArthur, M., Humphreys, C., & Kertesz, M. (2017). Interventions to improve supervised contact visits between children in out of home care and their parents: a systematic review. *Child & Family Social Work, 22*(2), 822-833.

Coleman, K. L., & Wu, Q. (2016). Kinship care and service utilization: A review of predisposing, enabling, and need factors. *Children and Youth Services Review, 61*, 201-210.

Enano, S., Freisthler, B., Perez-Johnson, D., & Lovato-Hermann, K. (2017). Evaluating Parents in Partnership: A Preliminary Study of a Child Welfare Intervention Designed to Increase Reunification. *Journal of Social Service Research, 43*, 236-245.

Ince, D., van Yperen, T., & Valkestijn, M. (2018). *Top tien beschermende factoren. Voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen*. Nederlands Jeugdinstituut: Utrecht.

Goemans, A., Geel, M. van & Vedder, P. (2015). Over three decades of longitudinal research on the development of foster children: A meta-analysis. *Child abuse & Neglect, 42*, 121-134

Grinsven, van, F. & Holdorp, J. (2015). *Trauma-georiënteerde hulp voor kinderen met complex trauma in gezinsvervangende woonsituaties. Kennisdocument voor professionals in pleegzorg, gezinshuizen en residentiële woonvormen*. Kinder- en Jeugd Traumacentrum en Nederlands Jeugdinstituut.

Landsverk, J. A., Burns, B. J., Stambaugh, L. F., & Reutz, J. A. R. (2009). *Psychosocial interventions for children and adolescents in foster care: Review of research literature*. *Child Welfare: Journal of Policy, Practice, and Program, 88*, 49-69.

Leloux-Opmeer, H., Scholte, E. & Kuiper, C. (2016). *Samenvatting onderzoek naar uithuisplaatsing. Deel III: Ontwikkelingen en hulpverleningsresultaat een jaar na plaatsing in pleegzorg, gezinshuizen en open residentie - verschillen en overeenkomsten*. Horizon jeugdzorg en onderwijs.

Lieben, E., Roelofs, D.H.J. & Graas (2017). Samen de (Sch)ouders er onder. Handreiking netwerkgericht werken in de pleegzorg. Hogeschool Windesheim en Trias.

Lin, C-H. (2014). Evaluating services for kinship care families: A systematic review. *Children and youth services review, 36*, 32-41.

Maaskant, A. M. (2016). Placement breakdown in foster care: Reducing risks by a foster parent training program? Universiteit van Amsterdam.

Munro, E. R., & Hardy, A. (2007). *Placement stability: a review of the literature*. Department for Education and Skills, Loughborough University.

Nijssen, M., Damen, H., Goessens, J., Pijnenburg, H. (2014). *Voorkomen van Breakdown in de Gelderse Pleegzorg*. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Pleegzorg Nederland (2018). *Factsheet Pleegzorg 2017*. Jeugdzorg Nederland: Utrecht.

Rock, S., Michelson, D., Thomson, S., & Day, C. (2015). Understanding foster placement instability for looked after children: A systematic review and narrative synthesis of quantitative and qualitative evidence. *British Journal of Social Work*, 45(1), 177-203.

Spanjaard, H., & Slot, W. (2015). Tijden veranderen, ontwikkelingstaken ook. Een 'update' van het competentiemodel. *Kind en Adolescent praktijk*. (3), 15-21.

Spoelstra, J., M. de Baat, G. ter Meulen & A. Vinke (2017). *Handboek Methodisch Matchen. Matching van langdurig uithuisgeplaatste jeugdigen aan een pleeggezin of gezinshuis*. ADOC, Nederlands Jeugdinstituut en Gezinspiratieplein.

Weiner, D. A., Leon, S. C., & Stiehl, M. J. (2011). Demographic, clinical, and geographic predictors of placement disruption among foster care youth receiving wraparound services. *Journal of Child and Family Studies*, 20(6), 758-770.